ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 193 ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի, 2 Դեկտեմբերի 1892 Հինգշաբթի, 2 Դեկտեմբերի ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 193

Տարեկան 10 րուբլի, վեց ամիսը՝ 6 րուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ր. 50 կ. ամիսը՝ 1 ր., մեսամ՝ 5 կոպեկ։
Բաժանորդ պրուում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագրության հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ»
կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9 իջ մինչև 2-ը։ Յայտարարություններն ընդունում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարությունների բաժին 2 կ., բեկամների համար կրկնապատիկ։

Ներ. 13. բաժ. հաշում։

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

ԹԻՖ. ԱՐՔՈՒՆԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

Հինգշաբթի, դեկտեմբերի 3-ի Հայ դերասանական մշտական խումբը, կներկայացնէ՝

Առաջին անգամ
I.
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔ
Կատակերգութիւն 3 գործ. թարգ.
Յ. Տէր-Յովհաննիսեանի
II,

ԿԱՆԱՆՑ ՃՈՔԵԿԱՌՔ։

Վոդ. 1 գործողութ. թարգ. Յ. ա. Յ.

Մասնակցում են տ.տ. Մելիքեան Փառանձեմ, Զաքէլ, օր. Վարդուհի. պ. պ. Աբրահամեան, Ազայեան, Արաքսեան Յարութիւնեան և այլք
Կըմասնակցէ ամբողջ խումբը։
Տեղերի գինը սովորականն է։

Սկիզբն է 7½ ժամին։

Ա.Չ.Գ.—Սմսոյս 7-ին կը ներկայացուի ի նպաստ Պ. Արաքսեանի։

(380) 3—2.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

† Գարեգին եպիսկոպոս Սրուանձտեանի։
Նախընթաց համարի առաջնորդողի մասին։
Փրոֆեսոր. —Սր. Սրուանձտեանի հիւանդութիւնը։
Սր. Նար-Բէյի մահուան պատճառը։
Սիւրմելիոյ Հայոց Թատրոնն Թիֆլիսի Մոսկուայիցը։ Ելեհնդորֆիցը։ Ամերիկայիցը։ Եւրոպիոյ Բիւրանժէի երգերը։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵՆԴՐՈՆԸ

—

Ա.

ՆՈՐԱՒԱՐՏ ԳՈՐԾՈՂՆԵՐԸ

—

188* Յուլիսի յունիս ամսում Վահան Սարեանը իւր ընկերակիցների հետ միասին սուացաւ Լեմնական դրպրանոցից աւարտման վկայականը։

Այժմ արդէն նա ազատ մարդ էր, և, եթէ ինքն իրեն հաւատար, մի փոքր էլ ուսումնական։ Այդ երկու աւարտլութիւններով ապահովուած նա մըտնում էր սովորական մարդկանց աշխարհը։ Ինչքա՜ն սլաք պատահէին իրեն այնուհետև, թէ՜ բարդ և ճակատագիր էր սպասում նրան՝ նա չգիտէր և դրա մասին էլ չէր մտածում. բայց մի՜ թէ՜ ինչեր սլաք գործէր ինքը, ասի այդ խնդիրը զբաղեցնում էր նրան։

Աչքերժոտ ու երկար լի երիտասարդ, աշխատելու ծարաւ, նեղսրտութիւններից չվախեցող, հայրենակիցների սիրոյն անձնուէր, նրանց յառաջադիմութեանը նախանձախնդիր, նրանց վէրքերին կարեկից—այդ Վահան Սարեանն էր։ Նրա ականջների մէջ դեռ հնչում էին սիրելի սեաչի մեզմ ձայնով լսուած վերջին խրատները.—«Ուր որ գնաք, ուր որ լինիք, սիրելիներս, մի մոռանաք, որ դուք ամենքդ հարազատ եղբայրներ էք ու գաւակները մի հոյլ և ուժգնորէն ծնողի, որը նոր չունի ու կենդանութիւն ստանալու համար՝ կարօտ է ձեր երիտասարդ ոյժերին։ Ձեզանից իւրաքանչիւրի վրայ որքա՜ան պարտք կայ իւր բարոյական աշխատանքից եթէ ոչ աւելի՝ գէթ տասանորդ հանել այդ ուժասպառ ծնողի համար, որովհետև նրա կենդանութիւնը ձեր կեանքն է, իսկ մահը՝ ձեր կորուստը...»։

Եւ այդ երիտասարդը պատրաստ էր ամեն ինչ զոհել իւր սիրելի մօր ոյժերը կազդուրելու համար։ Նա չէր խորհում ոչ իւր մասնական աշխատութիւնը, ոչ մտաւոր կարողութիւնը և ոչ սրտի կորովը—Ծորձ և աշխատութիւն. եթէ դրանք աւելի ծանր լինէին քան լեռան կողերը պատող ժայռերը, դարձեալ նա վախուստ չէր տալ դրանցից։

Բայց ո՞րտեղ գտնել գործը, ո՞րտեղ սկսել աշխատութիւնը, երիտասարդ Սարեանը մտածում էր դրա վրայ։

Սկզբներում նա գրեթէ մի՛շտ իւր ընկերների հետ էր լինում։ Ամառային գեղեցիկ օրերը խմրում էին նրանց միասին, երբեմն քաղաքի պարտէզներում, երբեմն կանաչ գաշտերի վրայ, և շատ անգամ քաղաքից հեռու, կարկաչահոս գետակների ափին կամ յորդարուխ աղբիւրի մօտ, ուր նրանք վառում էին «ջոլի կրակը» կարտում հոնի չամիչները, շարում նրանց վրայ պարարտ ոչխարենին սմբուկի և ռակիխանձորի հետ. բոլորում էին սեղանը հովհարաւոր ծառերի տակ, ուտում, խմում և երգում էին, և ապա այդ բոլորը պսակում իրենց օգևորուած Հառնրով։ Եւ ինչե՜ր, ինչե՜ր չէին խօսում նրանք. Ջինչ յոյսեր, ջինչ ակնկալութիւններ չէին ոգևորում նրանց... Երբեմն հասակ, երբեմն ժամանակ, որ ապրում է վարպետի յոյսերով անծանօթ աշխարհի վտանգին...

Ընկերական կեանքը, հարկաւ, դատարկ չէր անցնում նորաւարտների համար։ Նրանք լրջօրէն մտածում էին նաև գործի վրայ։ —«Այստեղ, մեր հայրենի քաղաքում ևս հասարակական շահերը պէտք ունին մեր խնամքին, ասում էին նրանք. նախ բունք այդ շահերին, ինչպէս և որքան կարող ենք։ Մեր առաջ դրուած է մի ազգային գործ, ուր մեր ապագայ հասարակութիւնն է կրթւում և այդ գործն օրինաւոր եկամուտ չունի։ Մի՞թէ առաջ կանգնած է ազգային եկեղեցին, մեր հինգհազարանոց յոյն ու ապաւէնը, որ մեր ցանկացած պաշտօնեաները չունի։ Մեր առաջ ապրում է մի ժողովուրդ, որ ազիտութեան ու նախապաշարմունքների գերին է դարձած, և նա դրանցից ազատուելու կարիքը չէ զգում. մինչ բանիւ, ուր որ նայում ես. «հունձք բազում են և մշակք սակաւ»։ Պատանեք անձնուէր մշակները այդ ժողովրդի համար. գործենք նրա մէջ. ջերմացնենք նրա սիրտը դէպի իւր գործը, սովորեցնենք նրան պաշտպանել իւր վերկութեան այդ պնդարանը, օգնենք նրան հաստատել իւր եկեղեցում արժանաւոր պաշտօնեաներ, որոնք կարող լինին զարգացնել ժողովրդի մէջ գերագոյն առաքինութիւնները. հիմնենք կիրակնօրեայ լսարան և դասախոսութիւններ կարդանք այդտեղ. չինենք Թատրոնական բեմ և ներկայացումներ տանք. այսպիսով բայց կրակով ու անկեղծութեամբ վառուած քարոզիչը և վերջապէս նրան բանասիրական խանդն ու գողտրիկ լեզուն. այն ամեն յատկութիւնները, որոնցով զարդարուած է իւր սիրելի և ճեմ վարդապետը։

Հանգուցեալ Սրուանձտեանը ծրնեալ է Վան քաղաքում, այն բանասիրական վայրերում, որի այգեստանների բնական կամարների տակ և խայտաղոս առուակների գեղեցկադիր ափերին, ծնեալ, խաղացել և աճել է և որոնց գեղեցկութիւնն այնքան սիրուն՝ այնքան պարզ և վառ գոյներով նկարագրում է իւր «Մանանայի» մէջ «Հայրենեաց համն ու հոտը» վերնագրի տակ։ Բայց ինչ նըկարագրութիւններ են սրանք. գրականութեան բոլորովին մօտ գեղարուեստական պատկերներ են կտաւի վրայ քաշած, որոնք ընթերցողի մէջ անյագ փափագ են զարթեցնում՝ տեսնել այդ չնաշխարհիկ վայրերը և գեռ կենդանի արժանանալ նրանց։ «Տեսնեները և Թևերն էրատու գրկած և խանուած», ծառերի «հովանոցը»։ «Առուակինն ծագումը և ժամհարի կոչնակը»։ «Ագռաւին կանչը և Թռչուններու երգը», մանկան լացը, մօր օրօրը, ձախարակի մանելու ձայնը, հարսների և աղջկանց առաւօտեան արիացան աշխատանքը, արուեստաւորների և երկրագործի վաստակը, տոնական պգեստները և մանուկների զուարճալի խաղերը։ Նրանց հաւատալիքները, ազօթքները, սովորութիւնները և նախապաշարմունքները։ գիւղամիջում հաւաքուած ծերերի զրոյցներն անցեալի յիշողութիւններից և նրանց խօշոտուրդները, պատահարների ճիւտպական պատմութիւնները գրողների, դևերի և գրանց հետ առնչութիւն ունեցող հազար ու մի երևոյթների վերաբերեալ։ Շողեր խաթունների և Նարգիզ խանումների աշխարհահայեցողութիւններ։ հարսներու և աղջկանց ամօթխածութեան քօղը։ երկրի ծաղկին ու ալոտուղը, բերքերը և զանազան հարստութիւնները և այլն և այլն ուրիշ անհամար տեղեկութիւններ, սովորութիւնները ու նախապաշարմունքները, միջոցները ու գարմանները,—ահա այն բազմակողմանի, հարուստ և մանրաքնին ծանօթութիւնները, որ տալիս է հանգուցեալ Սրուանձտեանն իւր ամեն մի նկարագրութեան մէջ։ սրանք են և այն առաւելութիւնները, որոնք գերազանցութիւն են տալիս նրա անմահ գրուածներին ուրիշ շատ ճանապարհորդութիւնների և նկարագրութիւնների վրայ։

Այս ամեն կողմից հարուստ երկրամըն է ծնեալ հայը Սրուանձտեանը։

Վանայ անմեղ գաւակն առաջին անգամ ընկնում է վարագայ վարժարանը և իւր հոգւոյ ու մտքի դռները բաց է անում ամենապատիւ Խրիմեան հօր հոգեպարար խրատների ու քարոզների առաջ։ աւարտում է, որպէս ամենայառաջադէմ աշակերտ և այնուհետև գառնում է «Վասպուրականի Արծուի» աչ Թևը և Վարագայ դաշտերի երկրագործ Խրիմեանի արժանաւոր հօտաղը։

Վարագայ վանքի փառաւոր չքնաղը փակուելուց յետոյ, իւր վարպետի նման, հանգուցեալ հայը Սրուանձտեանն էլ աստաձգական կեանք է

որ էր՝ հայոց գպրոցի հոգաբարձութեան համար պատրաստել մի ֆ-ղրէյ։ և այդ սիւրպրիզը պէտք է լինէր 3—4 հազարից բաղկացած մի գումար, որը նրանք կամենում էին հաւաքել վաճառական հայերից գպրոցի օգտին։ Եւ աչա կանխաւ որոշուած պայմանի համաձայն խումբի անդամները բաժանուում են զանազան կողմերը և նրանցից իւրաքանչիւրը մտնում է մի առևտրականի խանութ։

Չէտ է երևակայել Թէ ինչ ճառեր էին խօսում մեր առաքեալները հայոց չուկայում։ Նրանցից իւրաքանչիւրին պատիւ ունի լսելու հազիւ «գրի սեն ու սալիտակը ջոկող» մի խանութպան և ինչ նորութիւններ չէ լսում։

Ի հարկէ, նրան դեռ անյայտ է այցելուի բուն նպատակը, որ է՝ համաձայն խմբի որոշման՝ ջերմացնել իւր սիրտը դէպի գպրոցը և մի սժանդակութիւն ստանալ նրանից։ Բայց որքան մեծ էր ինում մեր «ասպետչէրէ գարմանքը, երբ նրանք տեսնում էին Թէ երեսից հաւատացի երևում է, բայց մէջը բնաւ չէին ջերմացնում խանութպանների ոչ սիրտը և ոչ հոգին, այլ միայն չարժում էին ամանց ձեռաղը, ամանց անօգուտ հետաքրքրութիւնը, իսկ չատերի գայրոյնն ու պժգոհութիւնը։

Այսպէս, օրինակ, մենք իւր այցելութեան համբերութեամբ լսելուց յետոյ գլուխը չարժում և ասում էր՝ «Շատ լաւ հս ասում, որպէս գպրոցին որ օգնենք, լաւ կլինի. բայց փող ոչ ունի. դու գիտէ՞ հս առնեմ տամ»։

Մի երիտասարդը Թէ՝ «թող շատ պատուհաս, որ մինչև վերջը լսեցի. Թէ չէ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

ՄԱՐՏԻ 28-ԻՆ

Ինչպես հայտնի է, մարտի 28-ին Ռուսաստանի ամբողջ հայությունը նշում է Մեսրոպ Մաշտոցի մահվան տարելիցը։ Այդ օրը հայ ժողովուրդը հիշում է իր մեծ լուսավորչին, որ ստեղծեց հայոց գրերը, որոնց շնորհիվ հայ ժողովուրդը կարողացավ պահպանել իր ազգային ինքնությունը, իր լեզուն, իր սովորությունները, իր ավանդությունները։ Մեսրոպ Մաշտոցի անունը հայ ժողովրդի համար սրբազան անուն է։ Նրա անունը հայ ժողովրդի սրտում միշտ կապրի որպես ազգային մեծ գործիչ, որպես հայ ժողովրդի լուսավորիչ։

Մեսրոպ Մաշտոցի մահվան տարելիցը հայ ժողովրդի համար ազգային տոն է։ Այդ օրը հայ ժողովուրդը հավաքվում է եկեղեցիներում, ուր կատարվում է հոգեհանգստյան պաշտոն։ Ապա հավաքվում են ժողովների, որտեղ կարդում են զեկուցումներ Մեսրոպ Մաշտոցի գործունեության մասին։ Այդ օրը հայ ժողովուրդը հանգստանում է աշխատանքից։

Մեսրոպ Մաշտոցի մահվան տարելիցը հայ ժողովրդի համար ազգային տոն է։ Այդ օրը հայ ժողովուրդը հիշում է իր մեծ լուսավորչին, որ ստեղծեց հայոց գրերը, որոնց շնորհիվ հայ ժողովուրդը կարողացավ պահպանել իր ազգային ինքնությունը, իր լեզուն, իր սովորությունները, իր ավանդությունները։ Մեսրոպ Մաշտոցի անունը հայ ժողովրդի համար սրբազան անուն է։ Նրա անունը հայ ժողովրդի սրտում միշտ կապրի որպես ազգային մեծ գործիչ, որպես հայ ժողովրդի լուսավորիչ

(Շարունակություն)

ՊԱՏՑԵՎԱԾՔ

Ես ոչ միայն չէի ուզում, որ Վարուժանը ինձ տեսնի, այլև ինքս էլ չէի ուզում նրան տեսնել։ Ես ամաչում էի ինձանից, ամաչում էի նրանից, ամաչում էի ամբողջ աշխարհից։ Ես ինձ զգում էի ինչպես մի մեղավոր, որ ոչ միայն ինքն է մեղանչել, այլև ուրիշներին էլ մեղանչելու առիթ է տվել։ Ես ինձ զգում էի ինչպես մի ստոր, որ ոչ միայն ինքն է ստորացել, այլև ուրիշներին էլ ստորացնելու առիթ է տվել։ Ես ինձ զգում էի ինչպես մի անարգ, որ ոչ միայն ինքն է անարգվել, այլև ուրիշներին էլ անարգելու առիթ է տվել։ Ես ինձ զգում էի ինչպես մի անպատվ, որ ոչ միայն ինքն է պատիվը կորցրել, այլև ուրիշներին էլ պատիվը կորցնելու առիթ է տվել։ Ես ինձ զգում էի ինչպես մի անամոթ, որ ոչ միայն ինքն է ամոթը կորցրել, այլև ուրիշներին էլ ամոթը կորցնելու առիթ է տվել։ Ես ինձ զգում էի ինչպես մի անարգանք, որ ոչ միայն ինքն է անարգանքի ենթարկվել, այլև ուրիշներին էլ անարգանքի ենթարկ

ՀԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԵՔ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԴԱՇՆԱԳԻՐԸ

—

Հեռագիրն այս օրերս համառօտ կերպով հաղորդեց մեզ Գերմանիայի, Աւստրիայի և Իտալիայի միջև եղած պաշնագրի բովանդակութիւնը։ Այդ պաշնագիրը, որ գաղտնի էր պահւում, հրատարակել է Պարիզի «Le Journal» թերթը, որ հաւատացնում է թէ իսկական գաշնագիրն էր։ Առաջ ենք բերում այդ «իսկական» գաշնագիրը։

«Մենք, Վիլհելմ II և այլն, Ֆրանց Յոզէֆ և այլն, Հումբերտ I և այլն, մեր ժողովուրդների արժանապատուութիւնը, ապահովութիւնն ու բարօրութիւնը պահպանելու համար և մեզ, իրեւ պետերի, պատհանեալ իրաւունքների զօրութեամբ որոշել ենք. 1) Ի նկատի ունենալով մի քանի պետութիւնների քաղաքական դրութիւնը և երկիւղ կրելով այն հեռանկարից, որ կարող են ծագել այն դրութիւնից ելոյզայի ընդհանուր խաղաղութեան և մեր պետութիւնների համար, մենք լսելով մեր մինիստրների կարծիքները և կշռադատելով ստորև յառաջ բերուած պարտաւորման պայմանները, խոստանում և երդւում ենք մեր պատուով ճորոգելու և հաստատելու մեր տուած խոստումները և վերոյիշեալ ժամանակով արդէն ստորագրուած պայմանագրերը։ 2) Մենք ստորագրում ենք պաշտպանողական պայմանագրութիւնը, որ մեր պետութիւններից մէկի կամ միւսի համար ծագած վտանգի կէտերում յարձակողական կը պահանայ։ 3) Մեր մինիստրներն և օտար պետութիւնների մէջ գտնուած ներկայացուցիչները կզգօնեն միմեանց, փոխադարձաբար կաջակցեն իրար արտաքին քաղաքականութեան բոլոր կէտերում և միմեանց էլ մեր տրէրզով ամեն տեսակ միջոցները ձեռք կառնեն մեր պետութիւնների շահերը պաշտպանելու համար։ 4) Մենք, Վիլհելմ II... և մենք, Ֆրանց Յոզէֆը... մեր օգնութիւնն ու պաշտպանութիւնը ցոյց կըտանք... Հումբերտ I-ին և նրա կառավարութեանը, նրա արտաքին և գաղթավայրերի քաղաքականութեան մէջ և վերջնականապէս ճանաչում ենք Հռոմ քաղաքի, իրրև իտալական մայրաքաղաքի, քաղաքական դրութիւնը։ Մենք, Վիլհելմ II... և մենք, Հումբերտ I... մեր օգնութիւնն ու պաշտպանութիւնը ցոյց կըտանք... Ֆրանց Յոզէֆ I-ին և նրա կառավարութեանը, նրա արտաքին քաղաքականութեանը, մանաւանդ Բալկանեան Թերակղզուն վերաբերեալ։ Մենք, Ֆրանց Յոզէֆ... և մենք, Հումբերտ I... մեր օգնութիւնն ու պաշտպանութիւնը ցոյց կըտանք... Վիլհելմ II-ին և նրա կառավարութեանը, նրա արտաքին քաղաքականութեան մէջ։ 5) Այս օգնութիւնն ու պաշտպանութիւնը փոխադարձաբար ցոյց կըտրուի դիւպլոմատիկական ճանապարհով՝ յամաքի և ծովի վրայ։ 6) Պաշնակիցները պարտաւորւում են իրենց զօրքերը պատերազմական դրութեան մէջ պահել գաշնագրի ժամանակուայ ընդհատում։ 7) Գերմանիայի Աւստրիայի հետ ընդհարուելու դէպքում Աւստրիան կեզրօնացնում է իւր զօրքը, պատերազմ է յայտնում Ռուսիային և գործում է գերմանական գլխաւոր չտաբի համաձայնութեամբ. Իտալիան կեզրօնացնում է իւր զօրքը Ֆրանսիական սահմանի վրայ. եթէ Ֆրանսիան միջամտում է կռուին յօգուտ Ռուսիայի, այն ժամանակ Իտալիան նրան պատերազմ է յայտնում։ Գերմանիայի Ֆրանսիայի հետ ընդհարուելու դէպքում Իտալիան նոյնն է անում։ Աւստրիան կեզրօնացնում է իւր զօրքը առանց սահմանի վրայ և պատերազմ է յայտնում Ռուսիային, եթէ վերջինս միջամտում է յօգուտ Ֆրանսիայի։ Աւստրիայի Ռուսիայի հետ ընդհարուելու դէպքում Գերմանիան կեզրօնացնում է իւր զօրքը, պատերազմ է յայտնում Ռուսիային և, պինուռնական պայմանագրի համաձայն, երկու զօրաբանակ է տանում Աւստրիա. Իտալիան նոյնն է անում, երբ որ Գերմանիայի Ռուսիայի հետ ընդհարուելու դէպքում։ Իտալիայի Ֆրանսիայի հետ ելբոպայում կամ գաղթավայրերում ընդհարուելու դէպքում, Գերմանիան կեզրօնացնում է իւր զօրքը և գործում է Իտալիայի հետ միասին։ 8) Մենք խոստանում և երդւում ենք մեր պատուով պահպանել status quo-ն և միաբանութեամբ պաշտպանել ընդհանուր խաղաղութեամբ սկիզբներն Եւրոպայում, պաշտպանելու համար մեր պետութիւնների արժանաւորութիւնը, որոնց բարօրութիւնը չանձնուած է մեզ»։

Հետևում են Ֆրանց Յոզէֆի, Վիլհելմի և Հումբերտի ստորագրութիւնները։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՀԻՄՍԱԿԱՑԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

—

ԲԵՐԼԻՆ, 1 դեկտեմբեր. — Բրնսուէյկի կոնֆերենցիայի հարցմունքին պետական կանցլերը պատասխանել է, որ գերմանական կառավարութիւնը վճռած է չմիջել ներկայ գրամի նիստին։

ՊԱՐԻԶ.—Պարլամենտական հետաքրքրութիւնները ընդարձակելուն վերաբերեալ Պարկերի արած առաջարկութիւնը քննող յանձնաժողովը կըսկսի քննել Պանամայի գործն ընդհանուր պրոկուրորի մօտ։

Խմբագիր—հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԻԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Աղբիւրովկասեան երկաթուղի

Մարզպետար գնացքը Թիֆլիսից Բաքում գուրս է գնում առաւօտեան ժ. 9-ին 30 ր. և Բաքում հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 45 ր.։

Պոստային գնացքը Թիֆլիսից Բաքու գուրս է գնում ցերեկուայ ժ. 1-ին 20 րոպէ։

Պոստային գնացքը Թիֆլիսից Բաքում երիկոյեան ժ. 6-ին 50 ր. և Բաքում հասնում է առաւօտեան ժ. 8-ին 15 ր.։

Մարզպետար գնացքը Բաքումից Թիֆլիս գուրս է գալիս առաւօտեան ժ. 9-ին 45 ր. և Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 52 ր.։

Պոստային գնացքը Բաքումից Թիֆլիս գիշերուայ ժ. 11-ին 25 ր. և Թիֆլիս է գալիս գիշերուայ ժ. 12-ին 25 ր.

Պոստային գնացքը Բաքուից Թիֆլիս գուրս է գալիս գիշերուայ ժ. 11-ին 10 ր. և Թիֆլիս հասնում է ցերեկուայ ժ. 5-ին 50 ր.

Պոստային կառքերի երթևեկութիւնը ռազմա-վիրական տրակտի վրայ։

—

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորւում է առ. ժամը 8-ին, գիշերում է Մլեթի կայարանում, վերադարձում է հետևեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Եօթ հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորւում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետևեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին։

Վլադիքաւկազից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորւում է առ. ժամը 8 ին, գիշերում է Մլեթի կայարանում Թիֆլիս է հասնում հետևեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Վեց հոգու տեղ ունեցող օմնիբուսն ուղևորւում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետևեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7 ին։

Ռուսաց շոգենաւային ընկերութիւն։

Երթևեկութիւն Բաքուի, Օլիասպի և Կ. Պոլսի միջև։

Բաքու-Ֆլոյ գնացքներ է գնում.

Հինգշաբթի օրերը, ցերեկուայ ժամը 4-ին, ուղիղ ընդհացքով Նովոռոսիսկի վրայով։

Կիրակի օրերը, գիշերուայ ժամը 2-ին ընդհատումով Փոթիի վրայով բոլոր նաւահանգիստները։

Երկուշաբթի օրերը, երեկոյեան ժամը 7-ին Կ. Պոլիս։

Բաքու-Հաճընո էր.

Երկուշաբթի օրերը, երեկոյեան, Օգոստայից, ուղիղ ընդհացքով։ Ուրբաթ օրերը, առաւօտեան, Օգոստայից, ուղիղ ընդհացքով Կերչի և Նովոռոսիսկի վրայով։

Կիրակի օրերը, առաւօտեան, Կ. Պոլսից։

Պոստային և ապրանքակիր-մարդատար շոգենաւերի հրապարակումն Փոթիի, Բաթումի և Օլիասպի միջև։

Փոթի-Հաճընո է.

Պոստային մարդատար շոգենաւը Բաթումից երկուշաբթի օրերը լուսաբացին։

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը Օգոստայից կիրակի օրերը երեկոյեան։

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը Բաթումից հինգշաբթի օրերը լուսաբացին։

Փոթի-Բաթում գնացքներ է գնում.

Պոստային-մարդատար շոգենաւը Օգոստա և Հանապազորեայ գնացած նաւահանգիստները կիրակի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին։

Պոստային-մարդատար շոգենաւը գործք վերջացնելուց յետոյ երկուշաբթի օրերը Բաթում։

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը Բաթում երեքշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 10-ին։

Ապրանքակիր - մարդատար շոգենաւը հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին, Օգոստա և Հանապազորեայ գնացած նաւահանգիստները։

—

Աղբանդակիր մարդատար գիծ.

Բաթումից գուրս է գնում հինգշաբթի օրերը գիշերուայ ժամը 1-ին։

Բաթում հասնում է երեքշաբթի օրերը, ցերեկուայ ժամը 2-ին։

Ապրանքակիր մարդատար շոգենաւերն վրայ բնդունում են II և III կարգի ուղևորներ և առանց ուտեստի պահպարելիներ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յանձնուած է տպագրութեան և շուտով լոյս կըտեսնի

ՀԱՐՍՆԱՑՈՒ

Սերբէոյի էհոնէից

Թարգ. Յ. Վ. Հ. ԱՐԱԲԱՋԵԱՆԻ.

Գրքոյքը բաղկացած կըլինի մօտ 80 երեսից և վերաբերում է Սերբիայի վերածնութեան շրջանին։

(377) 3—1.

10—1

Ա. ԹՎԻ Ջ Ի Պ Ա Ց 1893 ԹՈՒԻ Ա. ԿԱՆ Ի Ն

(ՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

ՆՈՐ-ԴԱՐ

ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ ԹԵՐԹ ԹԸ

Թիֆլիսում

Կըհրատարակուի նոյն չափ-ով և ծրագրով ամեն օր, բացի հինգշաբթի, երկու-շաբթի և պաշտօնէից հեծեծող օրերից։

(Տարուայ ընդհացքում «Նոր-Դար»-ը լոյս կըտեսնի առնուազն 216—220 անգամ)

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ը ՍՏԱՆՈՒՄ Է ԵՒ ՍԵՓԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«Նոր-Դար»-ի տարեկան գինն է 10 րուբլի, վեց ամսուայ՝ 6 րուբլի, Թիֆլիսից գուրս ամիսը 1 ր. 50 կ., Հատով գուրսը՝ 7 կ., Թիֆլիսում՝ 5 կոպ.։

ԵՒՐՈՊԱՅի, ԹԻՒՐՔԻԱՅի և այլ հեռաւոր երկիրների բաժանորդները վճարում են տարեկան 40 ֆրանկ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅի բաժանորդները վճարում են տարեկան՝ 8 դոլլար։

«Նոր-Դար»-ին բաժանորդ են գրւում իւրաքանչիւր ամսի 1-ից միայն։

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ բաժանորդ են գրւում ինչպէս «ՆՈՐ-ԴԱՐ»-ի խմբագրատունը։

Խմբագրատունը գտնւում է Պուշկինսկայա փողոցում, Սկուերի դիմաց, Տէր Աստուածատրեանի տանը № 14։

Օտար քաղաքներից գիմում են խմբագրութեանը՝ Тифлисъ, въ Редакцію ежедневной газеты „НОРЪ ДАРЪ“ կամ Tiflis (Caucase) Rédaction du journal «Nor-Dar».

Խմբագիր հրատարակիչ՝ ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

Ծանուցանք. Տարուայ ընդհացքում հայոց լսրը միւս թերթերից աւելի շատ հեռագիր տալով, «Նոր-Դար»-ը կըսայ ընդհատող հասարակութեանը շատ տեղեկութիւններ և առատ ու բազմատեսակ նիւթ ընդհատանութեան համար։

«ԱՐՁԱԳԱՆԳԸ» ԱՒԱՋԻԿԱՅ 1893 ԹՈՒԻՆ

„ԱՐՁԱԳԱՆՔ“

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

(ՏԱՍՆՈՒԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առաջիկայ 1893 թուին «ԱՐՁԱԳԱՆՔԸ» կըհրատարակուի այժմեան դիրքով և նոյն ծրագրով։ Թերթը կըսատնայ «Հիւսիսային գործակալութեան» հեռագիրները։

«Արձագանքը» լոյս է տեսնում շաբաթը երեք անգամ—չորեքշաբաթի, ուրբաթի և կիրակի օրերը։

«ԱՐՁԱԳԱՆՔԻ» տարեկան գինը 10 րուբլի է, կէս տարեանը—6 ր., երեք ամսուանը—3 ր. և մի ամսուանը—1 րուբլի։

Բաժանորդագրութիւնն ընդունւում է ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆՔԸ (Երևանեան հրապարակի և Մէյդ-Փողոցի անկիւն, քաղաքային տան հանդէպ) և ԿԵՆՏՐԱԼԱՆ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ։

«ԱՐՁԱԳԱՆՔԻՆ» օտար քաղաքներից գրւել ցանկացողները պէտք է դիմեն հեռակայ հասցէով՝ Тифлисъ, Редакція газеты «Ардзаганъ», իսկ արտասահմանից՝ Tiflis, Rédaction du journal armènien “Ardzagang”.

Յայտարարութիւններ ընդունւում են հայերէն և ռուսերէն օրաթերթերում։

Եթէ 1893 տարուան այժմէն իսկ ստորագրուող բաժանորդները՝ տասը րուբլի հատուցանելով «Արձագանք»-ի համարները կըստանան դրուելու օրից սկսած։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ ԱՐՇԱՒԻՐ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ։

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET CIE

ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.“

Կանոնաւոր և ուղիղ երթևեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ չորեք շաբթի օրերը, երկու շաբաթը մի անգամ, յունուարի 25/6-ի չորեք շաբթի օրուանից սկսած և ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ։

Բաթումից Պարիզ ուղիղ հաղորդակցութեան տամսակները տարեկան զիջումն ունին։

Բաթումից մեկնում է չորեքշաբթի, 2/14 դեկտեմբերի շոգենաւը «Սիբրակասին» կապիտանը՝ Բոչել։

Հաստատուած կարանտինային միջոցների պատճառով շոգենաւի մեկնելու ժամանակը կարող է փոխուել. ուստի այդ մասին և ուրիշ տեղեկութիւններ տանալու համար բարեհաճում են դիմել ագենտներին

Բաթումում—պ. ԳԱՐԱՆԻՈՆԻՆ, Նաբերեժնայա։

Թիֆլիսում պ. Օ. Գ. ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԵԱՆԻՆ, Հայոց փողոց, տուն նախկին գեներալ Տէր Աստուածատրեանցի.

Բաթումում—պ. Սամուէլ Դիլզարեանին, Կոլխբեակինսկայա հրապարակ։

Նովոռոսիսկում—պ. ԼՈՒԻ ՕՐՆՈՅԻՆ։

(136 ռ.) 20—8.

Дозволено цензурою Тифлисъ 1-го Декабря 1892 г.

Տպարան «Կաւկազ» լրագրի

Типографія, «Кавказъ» Гол. пр. домъ Читахова.